

ekwadraat
ARCHITECTS OF THE SUSTAINABLE CHAIN

Raadsvergadering Schiermonnikoog

Op weg naar een duurzaam verwarmd en aardgasvrij eiland

Voorstellen

Sabrina
Kouwenhoven

Kwartiermaker
PAW Nieuw Dokkum

Rob
Goes

Manager Energie-
en Warmtetransitie

Wat we gaan toelichten

- Terugblik: aanleiding en resultaat aanvraag PAW-subsidie
 - Bijeenkomst eilandraden mei 2021
 - Vastgestelde TVW
 - PAW-aanvraag en toekenning
- Het project
 - Fase voorbereiding, fase isolatie aanpak en fase realisatie
 - Project opstart: planning en proces
- De betrokkenheid van de gemeenteraad
 - Wijze van betrokkenheid afspreken
- Overige vragen beantwoorden

Bijeenkomst eilandraden in mei 2021

Vlieland, Terschelling en Schiermonnikoog

De warmtetransitie en het klimaatakkoord

Warmtetransitie op verschillende niveaus

TVW Schiermonnikoog

- In 2019 is samen met eilandbewoners (via eilandcharettes) de projectnota Dursum Eilaun opgesteld.
 - Tot stand komen van de ambitieuze doelstelling: een zelfvoorzienend, duurzaam eiland. Waarin het unieke eilandkarakter wordt beschermd.
- De TVW is eind 2021 vastgesteld en geeft hier vervolg aan.
 - Ten eerste richten op verkleinen warmtevraag (isolatie)
 - Opwek duurzame energie (zonnepanelen)
 - Mix van collectieve en individuele oplossingen als alternatieve warmtebron
- Om dit te realiseren is iedereen nodig (bewoners, bedrijven, gasten)

PAW-aanvraag

Wijk Nieuw Dokkum:

Principes:

- Nemen verantwoordelijkheid en gaan gezamenlijk & concreet aan de slag
- Coöperatief organiseren en de baten op het eiland houden
- Voor het behoud en versterken van natuur en landschap
- Iedereen die dat wil kan meedoen

PAW-toekenning

- **Betrokkenheid en keuzevrijheid is essentieel:** Eilandcharrettes
- **Persoonlijke aanpak:** 'ons-kent- ons' cultuur
- **Techniek:**
LT en HT warmtenet, All-electric → Niet definitief
- **Coöperatief organiseren:**
lokale samenwerkingen waar mogelijk
- **Koppelkansen:**
verbinden met andere opgaven in de wijk

- Rijkssubsidie van 2,3 miljoen voor Proeftuin Aardgasvrije Wijk
- Inwoners Nieuw Dokkum meegenomen in de toekenning van de subsidie voor hun wijk in maart 2022
- De wijk Nieuw Dokkum biedt koppelkansen:

Biodiversiteit

Aanleggen van groene daken

Rioolstelsel

Overlast aanpakken door het rioolstelsel te verbeteren

Snelheidsbeperking

Wensen om maatregelen door te voeren op Oosterreeweg

Leer- en Ontwikkelcentrum

Het opleiden van studenten om mee te kunnen werken aan uitvoering (installatie/bouw)

Zorg & Welzijn

Extra aandacht voor kwetsbare bewoners d.m.v. woonconsulenten en buurtcoaches

Netcongestie

Nieuwsbrief

Nr. 25
8 juli 2022

Elektriciteitsnet vol, maar duurzaamheidsambitie blijft overeind
Netbeheerder **Liander** maakte op 7 juli 2022 bekend dat het elektriciteitsnet op Schiermonnikoog 'vol' is. Dit betekent dat het voorlopig niet mogelijk is om nieuwe grote elektriciteitsaansluitingen (zoals bijvoorbeeld een zonnepark of een aansluiting voor een groter bedrijf) aan te sluiten op het elektriciteitsnetwerk. Huishoudens en kleine ondernemers kunnen nog wel aangesloten worden. Er zijn geen problemen met de levering van elektriciteit.
Schiermonnikoog voelt zich door dit nieuws overvallen door netbeheerder **Liander**. Wethouder Ilja Zonneveld: "We hebben op Schiermonnikoog meerdere duurzaamheidsprojecten waaronder een Proeftuin Aardgasvrije Wijken. Hier zit veel subsidiegeld in van de Rijksoverheid. Bij de subsidieaanvraag was **Liander** een van de partners. Het is van het grootste belang dat dit project door kan gaan. Ook andere duurzaamheidsplannen zoals het verduurzamen van de sportaccommodaties en bedrijven en initiatieven van de eilandenergiecoöperatie **De Sintrale** moeten door kunnen gaan om de klimaatdoelstellingen te halen."
Het elektriciteitsnet in Nederland raakt op steeds meer plekken vol. Dat komt door de toenemende vraag naar elektriciteit voor bijvoorbeeld elektrisch koken en rijden. Dit zijn belangrijke ontwikkelingen om steeds meer van gas af te stappen en over te schakelen op duurzaam opgewekte energie.
De gemeente betreurt het dat **Liander** niet eerder aan de slag is gegaan met mogelijke oplossingsrichtingen. Zo zou het bestaande schakelstation op Schiermonnikoog mogelijk aangepast kunnen worden, maar het duurt een jaar of drie voor dit gerealiseerd kan worden. **Liander** onderzoekt of deze oplossing mogelijk is.
Schiermonnikoog wil liefst voorkomen dat een extra elektriciteitskabel moet worden aangelegd door de kwetsbare Waddenzee. Wethouder Ilja Zonneveld: "Problemen met het elektriciteitsnet laten nu goed zien dat we zowel op landelijk als lokaal niveau aan de slag moeten met de opslag van elektriciteit en andere innovatieve oplossingen. Het opwekken van duurzame, hernieuwbare energie alleen is niet genoeg. We rekenen op **Liander**, de provincie, het rijk en andere partners om dit probleem **pro-actief** aan te pakken."
Wat betekent dit voor de duurzaamheidsambitie van Schiermonnikoog?
Gelukkig betekent dit nieuws niet dat er niets meer mogelijk is. Voor de bestaande aansluitingen verandert er niets. Ondernemers met een kleinverbruik-aansluiting en huishoudens komen niet in de problemen. Het blijft mogelijk om bijvoorbeeld zonnepanelen te plaatsen op een woning.
Voor grootverbruikers geldt dat er geen verzwaren op de aansluiting mogelijk is. Ook het aanvragen van een nieuwe grootverbruik-aansluiting is niet meer mogelijk.
De gemeente werkt samen met **Liander** aan een oplossing. We houden u hiervan op de hoogte via de nieuwsbrief en de website. Heeft u vragen? De netbeheerder **Liander** kunt u telefonisch bereiken via 088-5426362. Natuurlijk kunt u ook altijd contact opnemen met de gemeente via 0519-535050 of postbus20@schiermonnikoog.nl.

Vol stroomnet treft ook Waddeneilanden: Liander meldt congestie op Schiermonnikoog
Netbeheerder Liander meldt op meerdere nieuwe plaatsen in zijn werkgebied te kampen met congestie. Zo heeft de problematiek van het volle stroomnet nu ook de Waddeneilanden bereikt, te weten Schiermonnikoog.

7 juli 2022

Donnerdag 7 juli 2022

1111 LEEUWARDER COURANT

Stroomkabel raakt vol: Schier gaat op slot

Donkere wolven boven Schiermonnikoog.

POES HOEDE WOODENBOER VAN DER ZEEUW

7 juli 2022

Donnerdag 7 juli 2022

1111 LEEUWARDER COURANT

De stroomtoevoer van en naar Schiermonnikoog zit aan zijn limiet. Netbeheerder Liander zet de kabels naar het vasteland op slot voor grotere initiatieven. Ook voor Vlieland en Terschelling dreigt dit probleem.

7 juli 2022

Donnerdag 7 juli 2022

1111 LEEUWARDER COURANT

De stroomtoevoer van en naar Schiermonnikoog zit aan zijn limiet. Netbeheerder Liander zet de kabels naar het vasteland op slot voor grotere initiatieven. Ook voor Vlieland en Terschelling dreigt dit probleem.

7 juli 2022

Donnerdag 7 juli 2022

1111 LEEUWARDER COURANT

De stroomtoevoer van en naar Schiermonnikoog zit aan zijn limiet. Netbeheerder Liander zet de kabels naar het vasteland op slot voor grotere initiatieven. Ook voor Vlieland en Terschelling dreigt dit probleem.

in het nieuws 3

Stroomkabel raakt vol: Schier gaat op slot

Donkere wolven boven Schiermonnikoog.

POES HOEDE WOODENBOER VAN DER ZEEUW

Voor de bestaande op Schiermonnikoog komt de middelen volledig uit de lucht vallen. We leven ons ontzettend overvallen. Laat wethouder Ilja Zonneveld weten, hoe kan het eiland en ook al elektriciteitsnet? De eilanders krijgen niet van Liander Schiermonnikoog heeft te maken met een subsidie van 2 miljoen euro in de wacht gedompt om de wijk Nieuw Dijkum de komende jaren aardgasvrij te maken. In die aanpak is Liander alvast betrokken geweest, zegt Zonneveld. "Maar hebben ze een plan gemaakt nog niet overtuigen. Ze zijn zo grootverbruikersaansluitingen die in verband moeten worden als te de toekomst aansluitingen willen leggen, zoals die van het zwembad en de voorhalvering. Zo is er ook een energiecoöperatie. De Sintrale Schiermonnikoog moet behulp van collectieve zonnepanelen zelf voorzienend wil maken. Dit staat nu allemaal op twee schermen."

Liander: zelfde lot dreigt voor Terschelling en Vlieland
Een van de twee middenpanstingskabels wordt donderdag door Liander op rood gezet. De andere kabel zit er ook al vol, zegt Giert Wijnen, regiomanager Friesland. "Feitelijk gaat het hele eiland op rood."

Gevecht in dat netwerk, wat grotere initiatieven voor het opwekken van duurzame energie niet mogelijk zijn. Projecten met bijvoorbeeld zonnepanelen of meer kunnen niet meer op het net worden aangesloten. Andersom kan nieuwe bedrijvigheid, zoals de bouw van een nieuw hotel, voorlopig niet van stroom worden voorzien.

Ook op die kabels wordt het veel drukker, maar er is nu nog ruimte. "Doe de vraag dat het aanbod van duurzaam opgewekte stroom gaat maken onder dan Liander kan hij houden, zegt wethouder Peter Tuijthof. Door de oorslag in oktober de stijgende prijzen ruggen steeds meer consumenten, ondernemers en instellingen versneld van het gas over op elektriciteit. "De vraag naar elektrische auto's is enorm. Inkomsten...". Er wordt meer stroom gevraagd dan door om de kabels dicht, vervolgde Tuijthof. Om panden te verwarmen die van het gas afgaan, is het heel meer elektrisch nodig, schetst hij. "De eilanden lopen voorop in verduurzaming, maar wat op het vasteland relatief snelle kabels zijn hij te leggen, is dat door de Waddenzee niet anders dan een dergelijk traject daar inclusief alle juridische hobbels aan tot drie jaar en vergoet een investering van 20 tot 30 miljoen euro. Bovendien onderschrijven we de maatschappelijke tendens om waar mogelijk het wonen in de Waddenzee te worken."

Wijnen verwacht dat binnen drie jaar een technische oplossing mogelijk is voor het elektriciteitsprobleem. "Het is de aanleg van een nieuw verdelingsnet of verbetering van de huidige kabel." De wijk Nieuw Dijkum aardgasvrij maken zou dan alsnog kunnen, stelt de regiomanager. De planning van een kabel zou misschien binnen een paar maanden kunnen worden, maar de huidige wegvoering staat op zijn kop, zegt Wijnen. Aansluitingen op het hoogspanningsnet, de kabels die van het windpark schuin boven Schiermonnikoog naar de kernvaten lopen, is de Liander betreft geen voor de hand liggende optie. "Tennet gebruikt

Sabelage Ameland blijft een mysterie

De nieuwe stroomkabel naar Ameland kan pas in april in gebruik worden genomen, heeft dit voor eind vorig jaar geland was. Oorzaak van de vertraging was sabelage, die in september aan het licht kwam en voor miljoenen euro's schade heeft veroorzaakt. Liander heeft hier aanpak van gedaan. De politie had eerder sporen onderzoek te plaatse te hebben vastgesteld en de kabels gesloten naar camerabeelden en loggers. Dit heeft overduidelijk opgeleverd. In samenwerking met het Openbaar Ministerie ligt het onderzoek uit in de richting van nieuwe aanpakoplossingen.

Ze zijn niet duidelijk genoeg geweest, dat moet beter

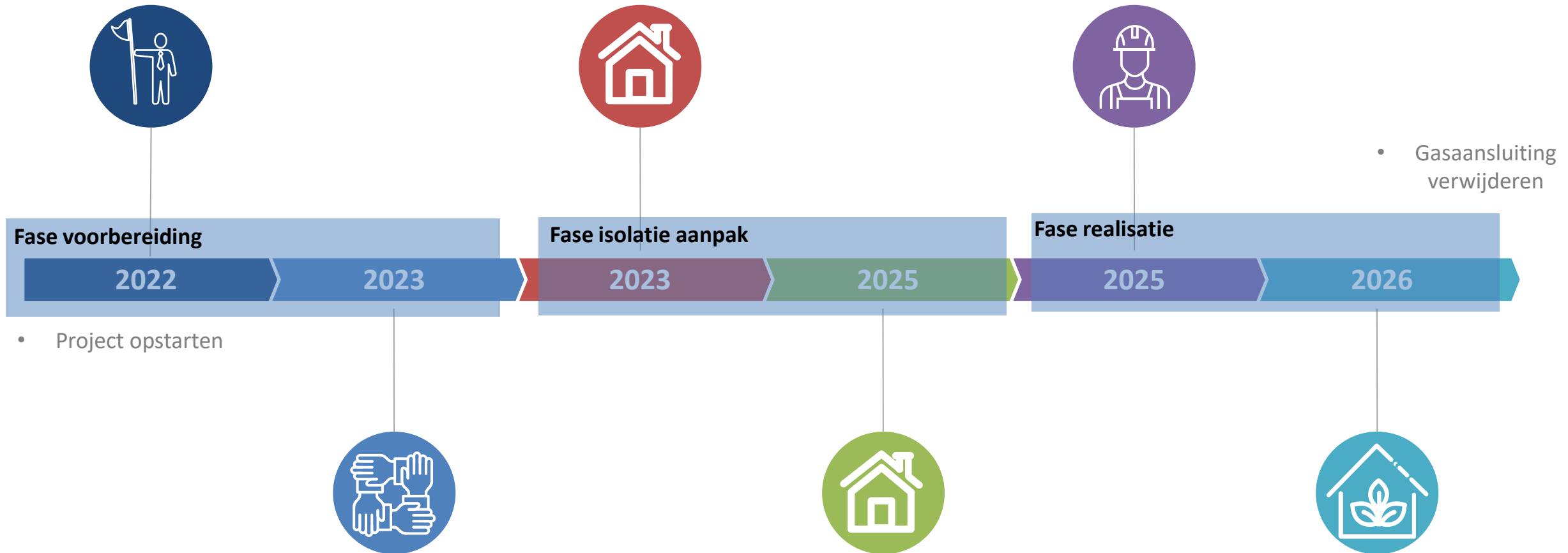
Terschelling heeft nog wel wat capaciteit, maar dat net loopt ook met vol, zegt regiomanager Wijnen. Liander is in Friesland afhankelijk van Tennet. Die beheerder van het hoogspanningsnet heeft in de provincie zijn maximale capaciteit bereikt. "Daarmee is het net op alle Nieuw Waddeneilanden voor de grootverbruik-terugvoering van stroom ook bereikt."

Op Ameland is nu voldoende ca-

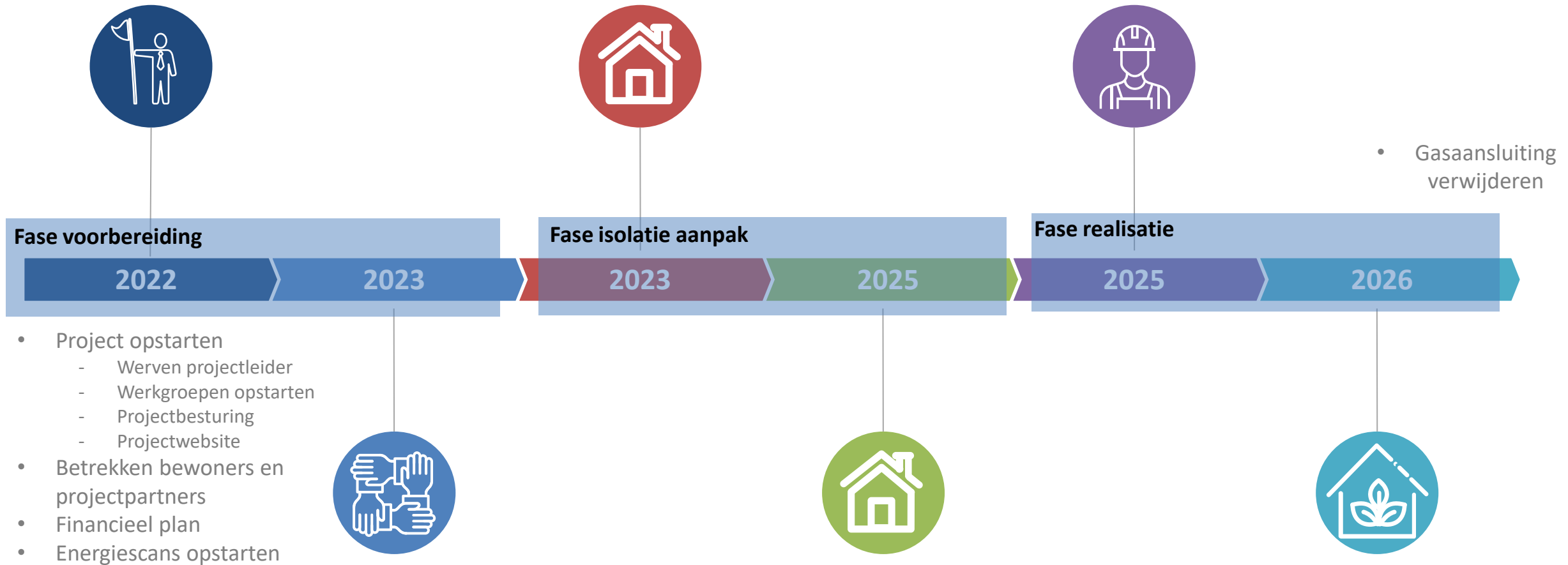
Het project

- Een proeftuin is een omgeving die het mogelijk maakt een innovatie te testen in een praktijksituatie.
- Er wordt een rijkssubsidie uitgekeerd om dit financieel mogelijk te maken.
- Het doel van een proeftuin is leren.
 - Waar willen we precies van leren?
 - Wijkgerichte aanpak
 - Koppelkansen
 - Verschillende technieken en werkwijzen

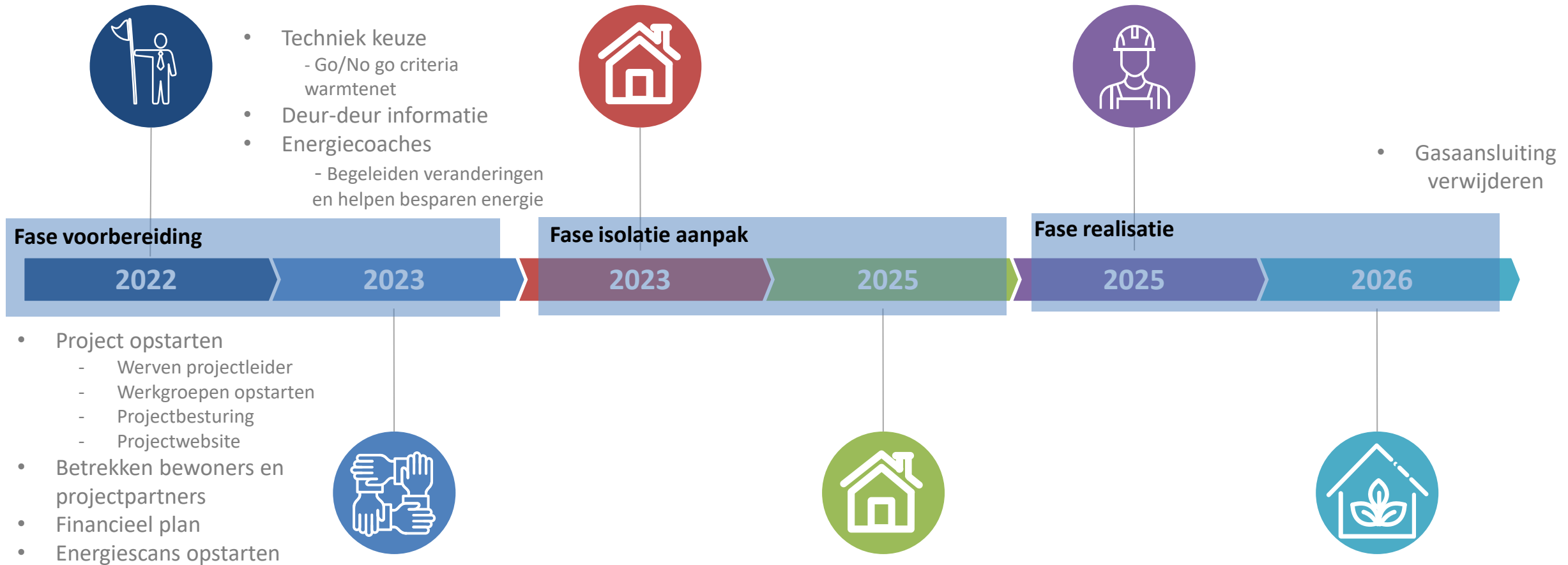
Proces PAW Nieuw Dokkum

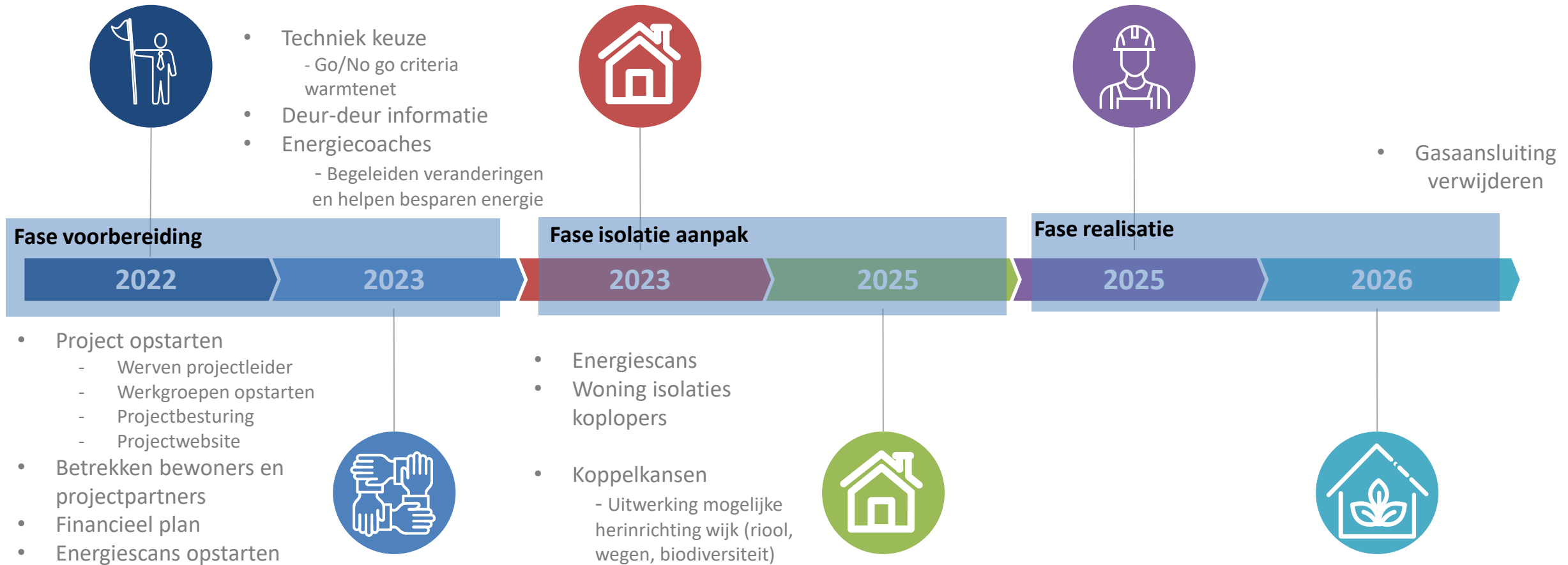
Proces PAW Nieuw Dokkum

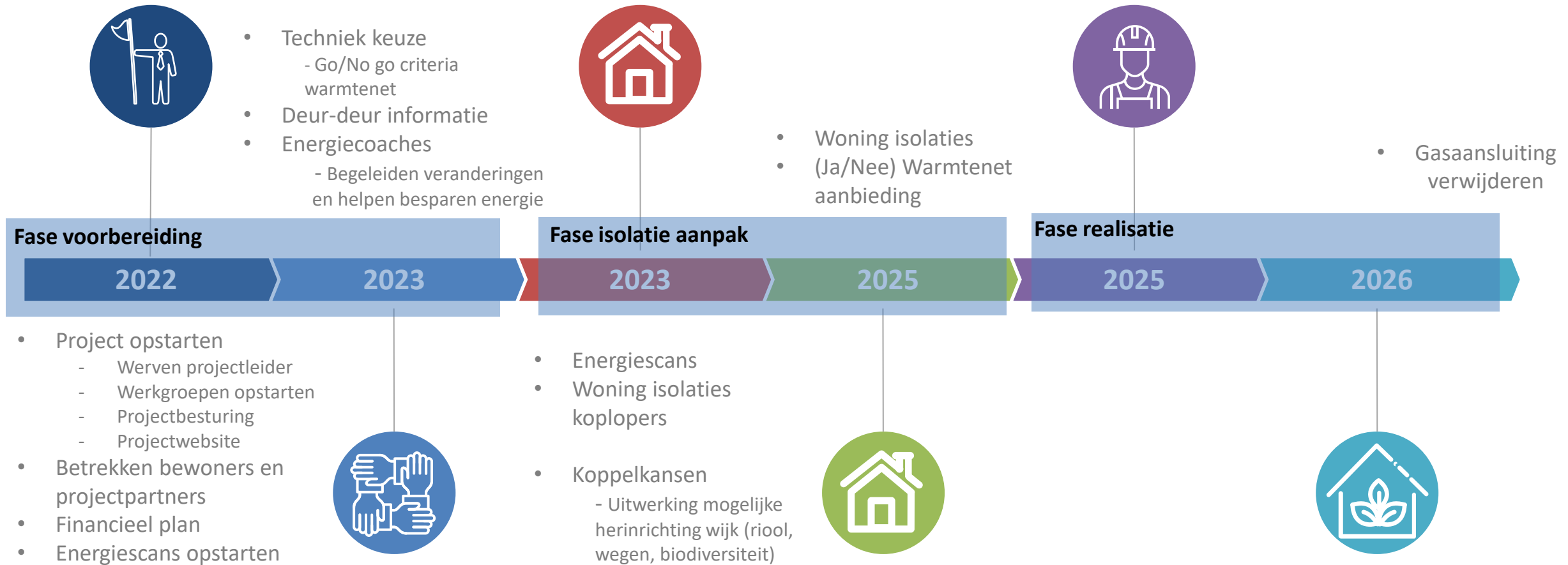
Proces PAW Nieuw Dokkum

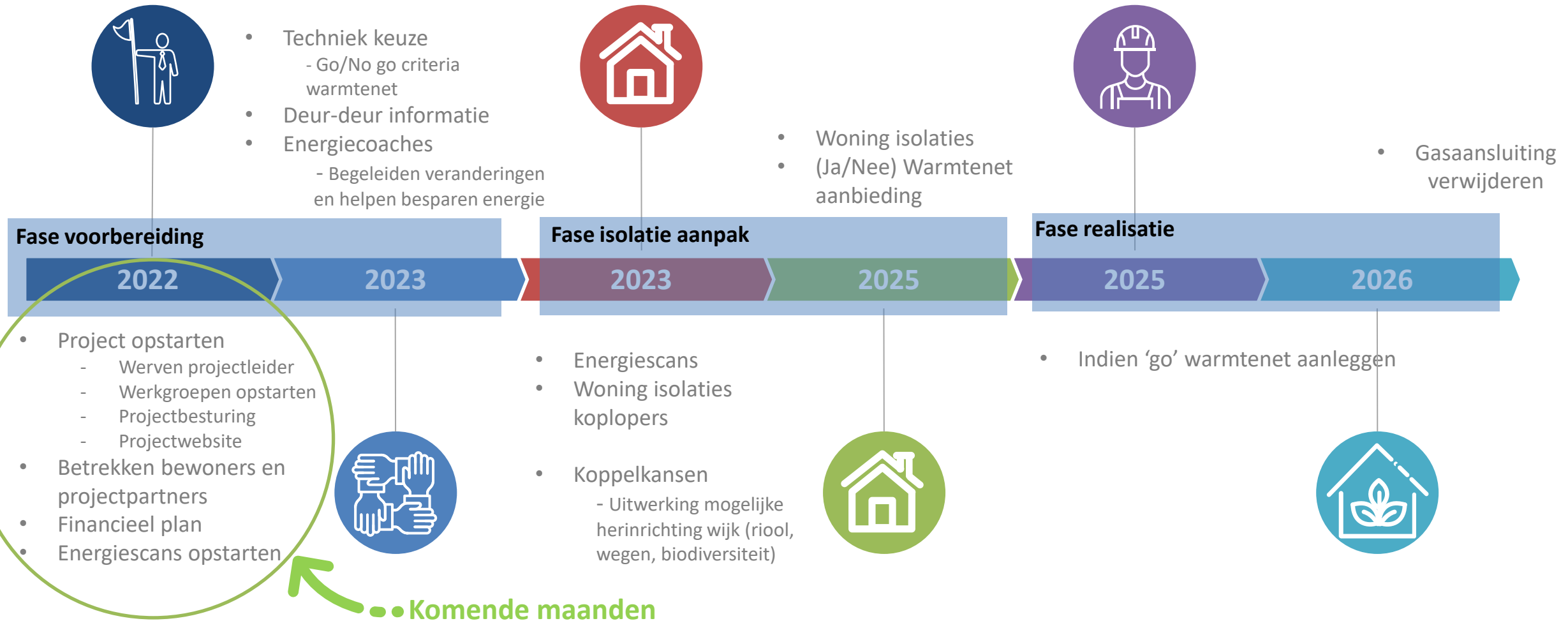
Proces PAW Nieuw Dokkum

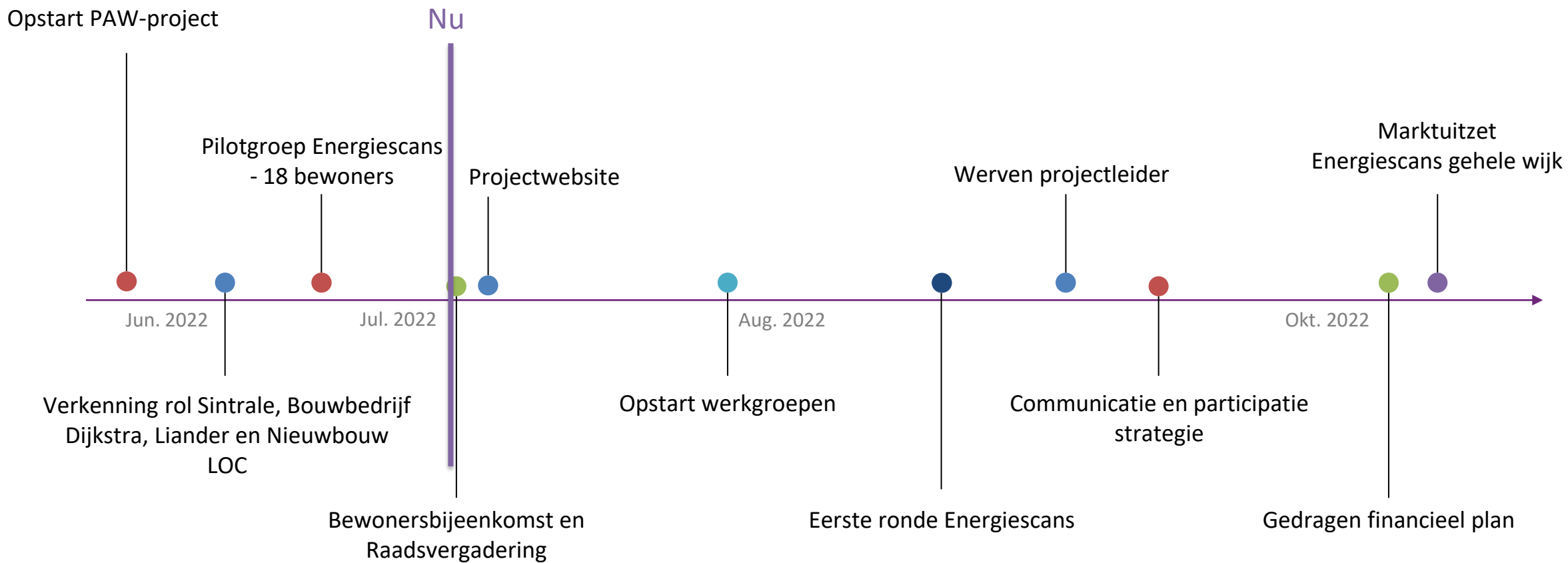
Proces PAW Nieuw Dokkum

Proces PAW Nieuw Dokkum

Project opstart

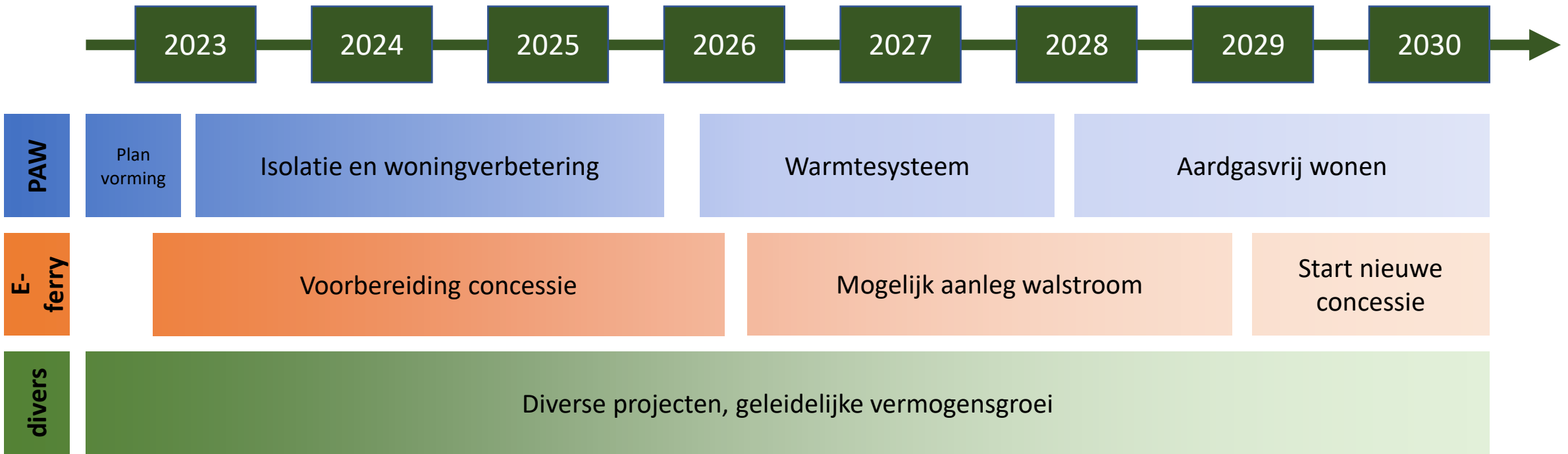
Betrokkenheid gemeenteraad

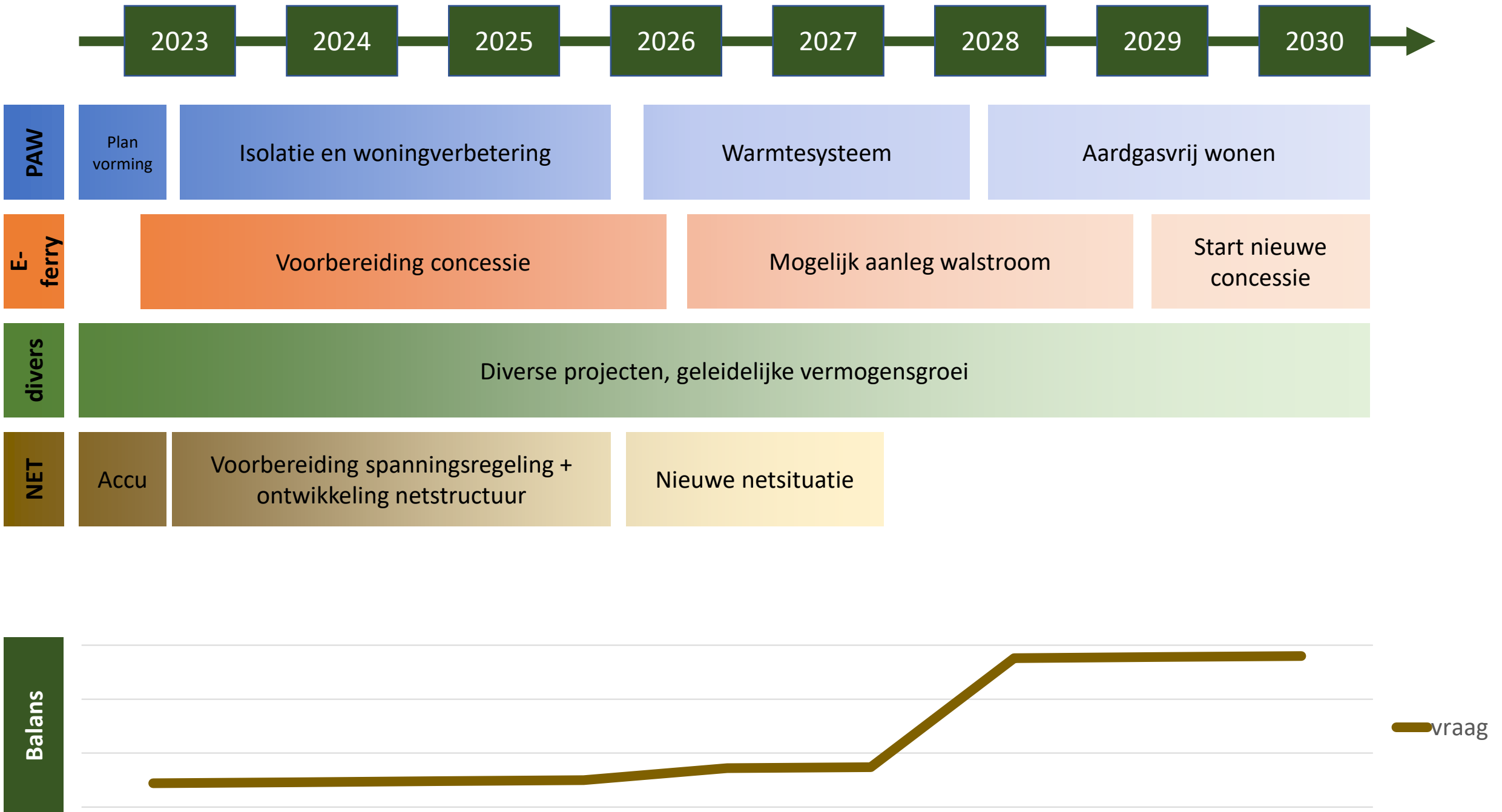
Willen jullie betrokken zijn bij een of meerdere projectfasen

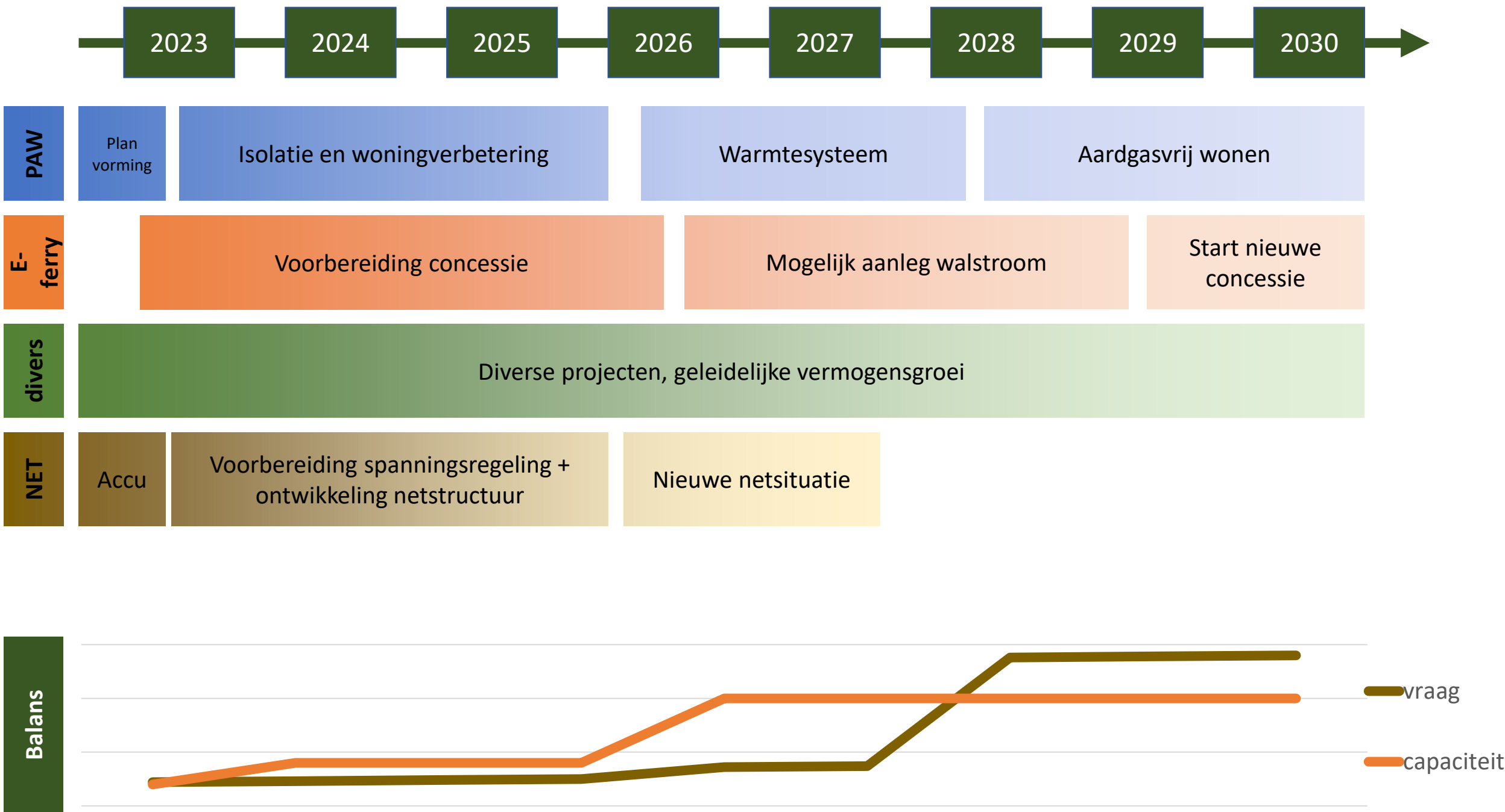
Betrokkenheid gemeenteraad

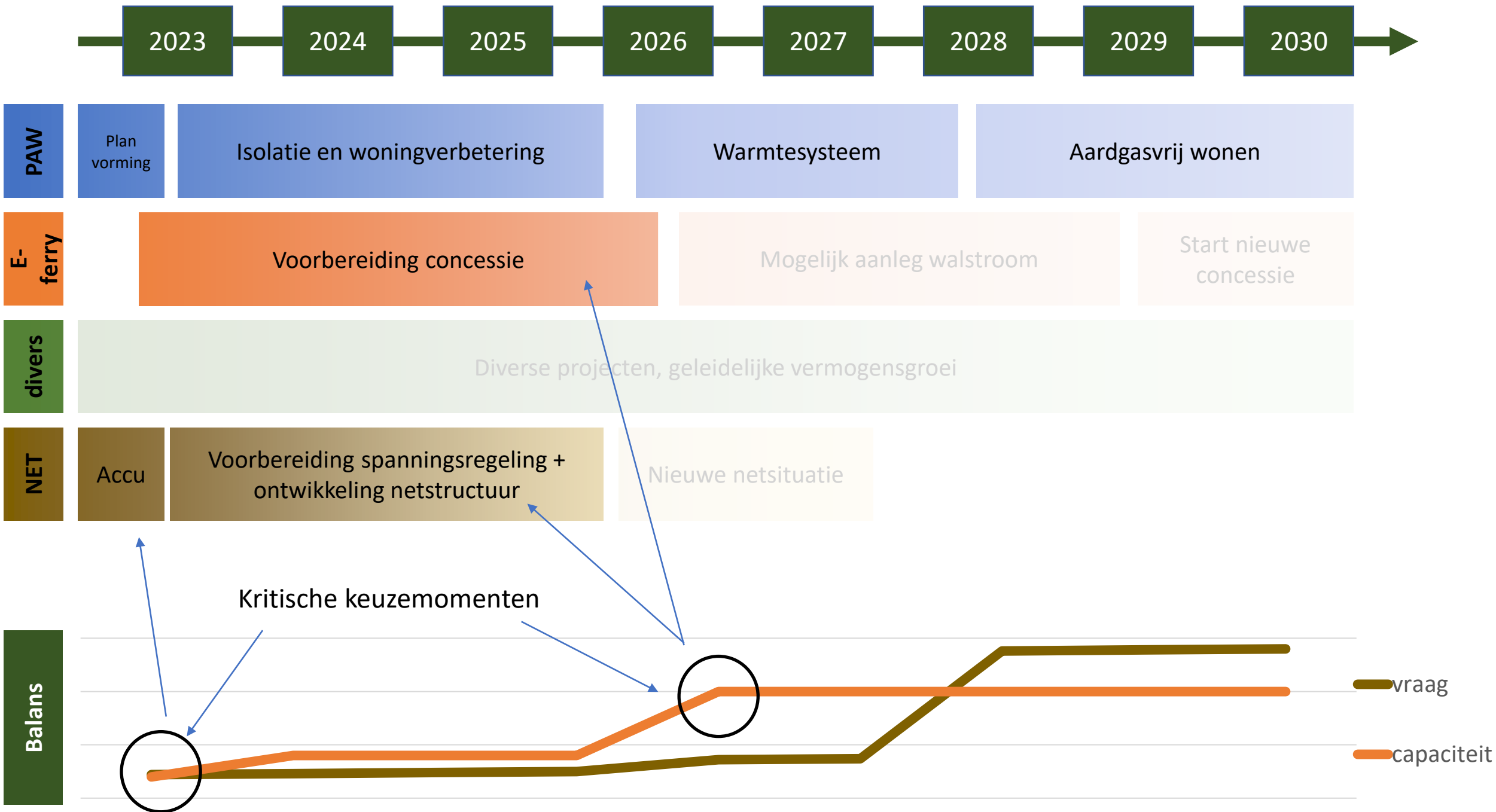
Op welke momenten verwachten jullie informatie de komende periode?

Tijd voor overige vragen

gemeente
SCHIERMONNIKOOG

PROGRAMMA AARDGASVRIJE WIJKEN

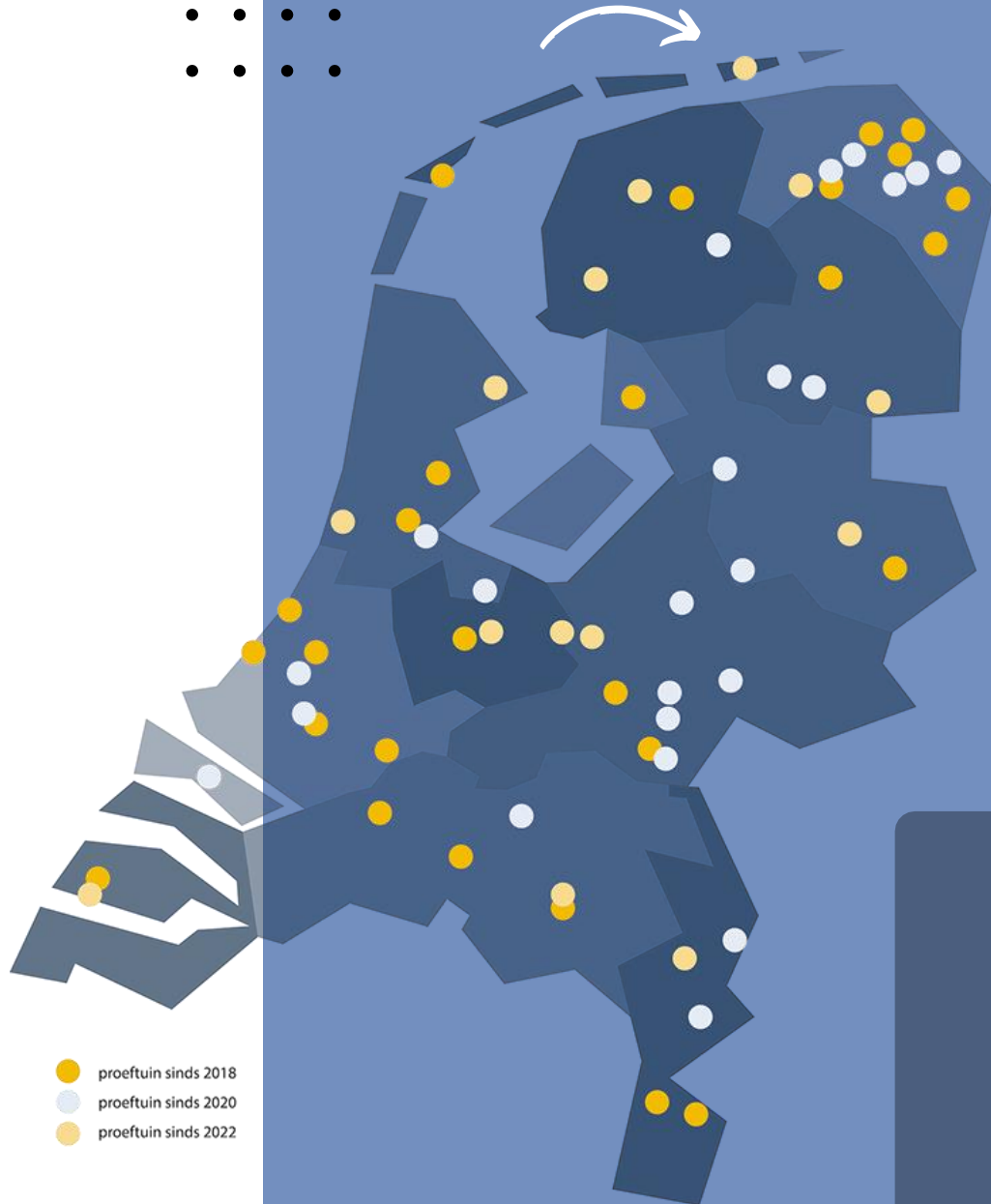
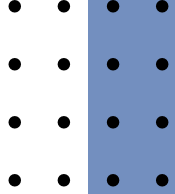
NIEUW-DOKKUM

Schiermonnikoog krijgt 2,3 miljoen euro als
Proeftuin Aardgasvrije Wijk

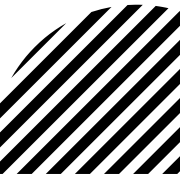

gemeente
SCHIERMONNIKOOG

Proeftuinen in Nederland

- Onderdeel van een leerprogramma van de Rijksoverheid
- 64 gemeenten
- Gezamenlijk stappen zetten richting aardgasvrij wonen of aardgasvrij klaar om later van het aardgas af te kunnen
- 2,3 miljoen subsidie Nieuw-Dokkum

N i e u w - D o k k u m

- 152 Woningen
- Basis- en middelbare school
- Gymzaal
- Gezondheidscentrum
- Busremise

Wat staat er in de aanvraag?

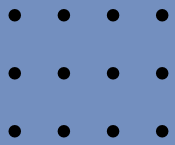

Onderdelen PAW

- Betrokkenheid en keuzevrijheid is essentieel - Eilandcharrettes
- Persoonlijke aanpak: 'ons-kent-ons' cultuur
- Techniek: LT en HT warmtenet, All-electric → Niet definitief
- Coöperatief organiseren - lokale samenwerkingen waar mogelijk
- Koppelkansen: verbinden met andere opgaven in de wijk

Randvoorwaarden

- 1** Wees transparant en eerlijk over gekozen oplossingen
- 2** Wees reëel: oplossingen moeten robuust, toepasbaar, betaalbaar en passend zijn
- 3** No-Regret: we komen in actie, we blijven niet wachten
- 4** Inzetten op maximaal besparen van energie
- 5** Streven naar mede-eigenaarschap en collectiviteit
- 6** Inwoners, ondernemers en toeristen leveren een actieve bijdrage
- 7** De investeringen zijn veilige investeringen met maatschappelijk rendement
- 8** Sterk gericht op de natuurwaarden van Schier en de ruimtelijke inrichting
- 9** Gericht op 'laaghangend fruit'

Door eilanders opgesteld!

gemeente
SCHIERMONNIKOOG

Principes

NEMEN
VERANTWOORDELIJK-
HEID EN GAAN
GEZAMENLIJK &
CONCREET AAN DE
SLAG

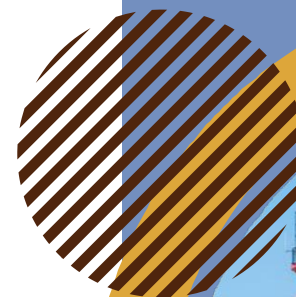
COÖPERATIEF
ORGANISEREN EN
DE BATEN OP HET
EILAND HOUDEN

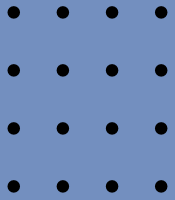
VOOR HET BEHOUD
EN VERSTERKEN
VAN NATUUR EN
LANDSCHAP

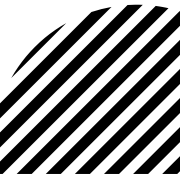
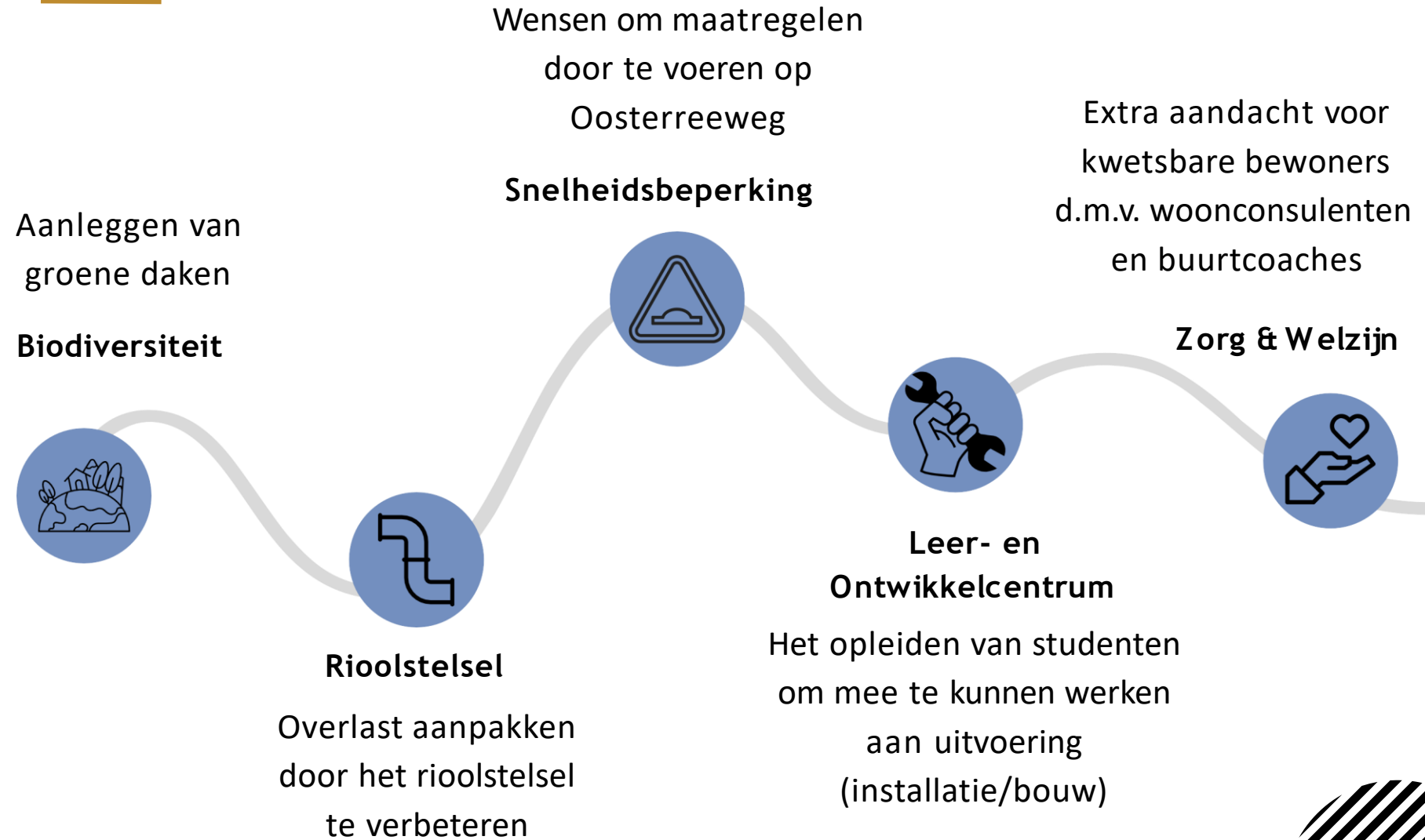
IEDEREEN DIE
DAT WIL KAN
MEEDOEN

Door eilanders opgesteld!

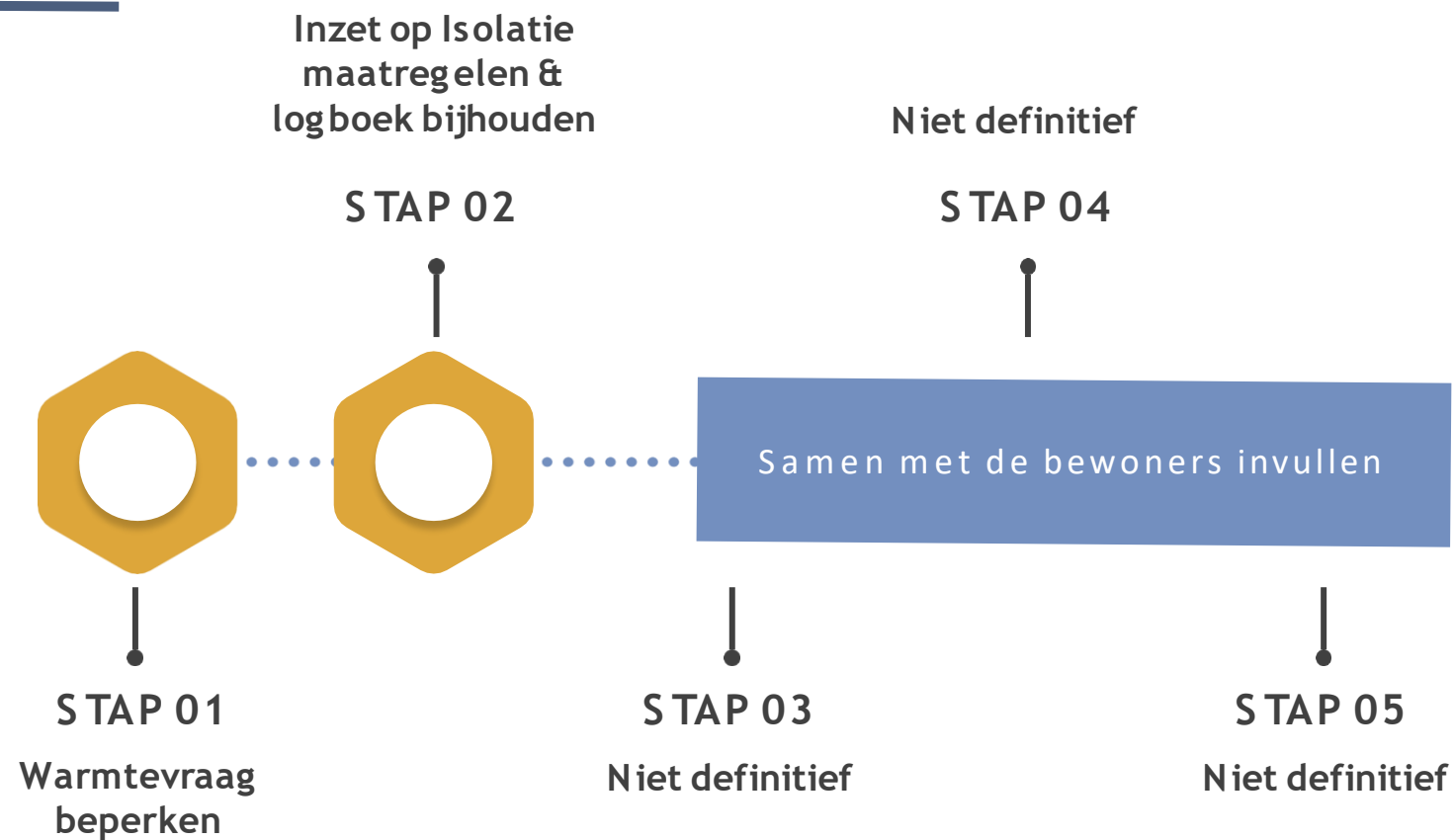

Koppelkansen

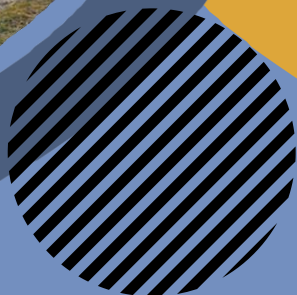

Hoe nu verder?

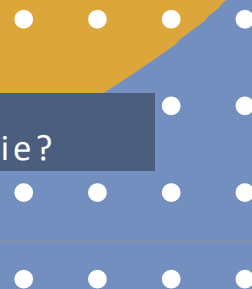

gemeente
SCHIERMONNIKOOG

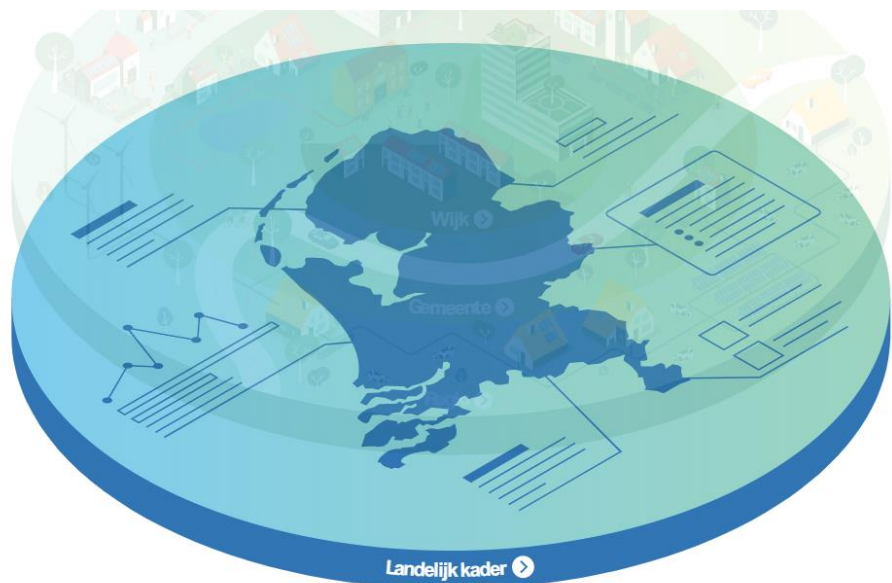

Bedankt voor uw aandacht
Ideeën, vragen & opmerkingen
zijn welkom!

Meer informatie?

Landelijk kader

- Het Klimaatakkoord
- Omgevingswet en Nationale Omgevingsvisie (NOVI)
- Programma Aardgasvrije Wijken
- Expertise Centrum Warmte

Regionaal

- De Regionale Energiestrategie (RES)
Regionale Structuur Warmte
- Omgevingswet en regionale en lokale Omgevingsvisies

Gemeentelijk

- Aardgasvrije Wijken
- De Leidraad
- Transitievisie Warmte

“Wijk” of buurt

- Uitvoeringsplan op wijkniveau